

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б. Жильцов

» 2018р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ.

БАЯН. АКОРДЕОН.

для студентів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»

Освітнього рівня: першого (бакалаврського)

Освітньої програми 025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

Київ – 2018

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1060/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>18</u> р.

Розробник: Малахова Маргарита Олександрівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Викладач: Малахова Маргарита Олександрівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності, Стрельченко Костянтин Мартинович, заслужений артист України, доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 05.09. 2018 року № 10

Завідувач кафедри (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

6.09.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) (О. М.Олексюк)

(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено

____.____.2018 р.

Заступник директора (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис) (ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	7 / 210	
Курс	I	
Семестр	1	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	4
Обсяг годин, в тому числі:	90	120
аудиторні	76	76
модульний контроль	6	8
семестровий контроль	8	22
самостійна робота	-	14
форми семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета навчальної дисципліни - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для баяна, акордеону; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців у різноманітних ансамблях, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів.

Завдання курсу:

- формування навичок створення інтерпретації твору та його реалізації;
- виховання художнього смаку;
- формування творчої самостійності та ініціативи;
- розвиток навичок читання з листа;
- стимулювання просвітницької спрямованості у виконавській діяльності;

Методи роботи курсу обираються відповідно до учбової теми і залежать від конкретних музичних творів кожного студента.

Форми роботи – індивідуальні практичні заняття, які уміщують опанування теоретичним матеріалом щодо сольного виконавства, а також безпосереднє виконання музичної програми.

Засоби навчання – аудіо-, відеоматеріали, методичні рекомендації і вказівки.

Формою контролю знань та вмінь студентів з курсу є модульні контрольні роботи, залік (1 семестр) та екзамен (2 семестр).

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою);

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації, саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної та педагогічної діяльності, до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній сфері).

Фахові:

мистецтвознавча (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність, використовуючи набуті знання, вміння, навички у сфері сольного виконавства, ансамблевої та оркестрової гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

методична (розуміння методів роботи над музичними творами різної форми, жанру та стилю);

педагогічна (розуміння цілей, завдань та основних принципів музичної педагогіки).

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами					Самостійна
		Робот					
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1 Історія та аспекти баяно-акордеонного виконавства.							
Тема 1 Історія виникнення та розвиток баянно-акордеонного мистецтва. Робота над гаммами, вправами.	19				19		
Тема 2 Інтонційна природа музичного мистецтва та її вплив на інструментальне виконавство. Робота над етюдами.	19				19		
Модульний контроль	3						
Разом	41				38		
Змістовий модуль 2 Виховання основних засад роботи над музичним твором.							
Тема 1 Роль артикуляції як засобу художньої виразності у формуванні культури інструментального інтонування.	19				19		
Тема 2 Розвиток музичних здібностей у процесі роботи над музичними творами.	19				19		
Модульний контроль	3						
Семестровий контроль	8						
Разом	49				38		
Усього за 1 семестр	90				76		
Змістовий модуль 3 Особливості творчого процесу роботи над музичними творами.							
Тема 1 Особливості техніки гри на баяні та акордеоні.	19				19		3
Тема 2 Поступовий професійний розвиток техніки інструментального виконання.	19				19		4
Модульний контроль	4						
Разом	49						7
Змістовий модуль 4 Розвиток виконавських здібностей в процесі роботи над музичними творами.							
Тема 1 Комплексний слух музиканта-виконавця.	19				19		3
Тема 2 Творча робота над виразністю виконання творів репертуару.	19				19		4
Модульний контроль	4						
Семестровий контроль	22						
Разом	49				38		7
Усього за II семестр	98				76		14
Усього за I курс	210				152		14

5. Програма навчальної дисципліни «Спеціальний музичний інструмент. Баян. Акордеон.»

Змістовий модуль 1 (I курс, I семестр)

Історія та аспекти баяно-акордеонного виконавства.

Тема 1.1. Історія виникнення та розвиток баяно-акордеонного мистецтва. Акустичні закономірності (адаптація інструменту для сольного виконання програми та акомпанування). Догляд за інструментом та підготовка його до гри. Робота над технікою звуковидобування під час вивчення технічного матеріалу – гам, вправ, етюдів.

Основна література: 7.

Додаткова література: 13.

Тема 1.2. Інтенаційна природа музичного мистецтва та її вплив на інструментальне виконавство. Внутрішнє передчуття в процесі розвитку музичного образу. Робота над штриховою технікою під час вивчення технічного матеріалу – гам, вправ, етюдів.

Основна література: 4.

Додаткова література: 6.

Змістовий модуль 2 (I курс, I семестр).

Виховання основних засад роботи над музичним твором.

Тема 2.1. Роль артикуляції як засобу художньої виразності у формуванні культури інструментального інтонування.

Основна література: 6.

Додаткова література: 9.

Тема 2.2. Розвиток музичних здібностей у процесі роботи над музичними творами.

Основна література: 4.

Додаткова література: 1.

Змістовий модуль 3 (I курс, II семестр).

Особливості творчого процесу роботи над творами.

Тема 3.1 Особливості техніки гри на баяні та акордеоні — ритмізоване мислення музики та своєчасна зміна руху міха. Логічне використання тембрів інструмента.

Основна література: 2, 3.

Додаткова література: 4.

Тема 3.2. Поступовий професійний розвиток техніки інструментального виконання. Освоєння арсеналу спеціальних базових вправ, розвиваючих різні та необхідні види техніки виконання.

Основна література: 9.

Додаткова література: 10.

Змістовий модуль 4 (I курс, II семестр)

Розвиток виконавських здібностей в процесі роботи над музичними творами.

Тема 4.1. Комплексний слух музиканта виконавця.

Комплексний слух музиканта виконавця (продукуюча та контролююча функції слуху). Виконання музичних творів не дивлячись на клавіатуру. Розвиток імпровізації музикального мислення.

Основна література: 6.

Додаткова література: 8.

Тема 4.2 Творча робота над виразністю виконання творів репертуару.

Творча робота над виразністю виконання творів репертуару. Фразування. Артикуляція.

Основна література: 9.

Додаткова література: 14.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	38	38	38	38	38	38	38	38
Лабораторна робота	10	38	380	38	380	38	380	38	380
Виконання завдань для самостійної роботи	5	--	--	--	--	2	10	2	10
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	443	-	443	-	453	-	453
Максимальна кількість балів		886				906			
Розрахунок коефіцієнта		Усього за період роботи до заліку 886 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,86) .				Усього за період роботи до екзамену 906 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 15,1); екзамен - 40 балів.			

6.2 Завдання для самостійної роботи студента

І курс, II семестр

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Навчитись логічно використовувати тембри інструмента.	3	Основна л-ра - 1,4.	На індивідуальному занятті.	5
2.	Опрацювання окремих технічних прийомів.	4	Основна л-ра – 1,2,4.	На індивідуальному занятті.	5
3.	Виконання конкретних музичних творів не дивлячись на клавіатуру.	3	Основна л-ра – 7.	На індивідуальному занятті	5
4.	Робота над виразністю виконання творів репертуару.	4	Основна л-ра –3, 8.	На індивідуальному занятті.	5
Усього за II семестр		14			20
Усього за навчальний рік		14			20

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Відкрите прослухування	повний обсяг виконання 9 техніка виконання штрихів 8 темпова стабільність 8	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	дотримання основних етапів вивчення художніх творів 8 розуміння форми твору 8 робота над технічними труднощами 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 3		
Відкрите прослухування	знання тексту 8 художня виразність 8 техніка виконання 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 4		
Прослухування під час роботи в класі	знання тексту 8 художня виразність 8 техніка виконання 9	25
Максимальна кількість балів		25

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – комплексне оцінювання за результатами роботи протягом навчального семестру.

Екзамен - виконання поліфонічного твору, твору великої форми та п'єси – 40 балів.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 – 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 – 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

I курс

Аудиторні (лабораторні) заняття – 152 год. Самостійна робота - 14 год.

Модульний контроль - 14 год.

Модулі	Змістовний модуль I		Змістовний модуль II		Змістовний модуль III		Змістовний модуль IV	
Назва модуля	Історія та аспекти баяно-акордеонного виконавства		Виховання основних засад роботи над музичним твором		Особливості творчого процесу роботи над музичними творами		Розвиток виконавських здібностей в процесі роботи над музичними творами	
Кількість балів за модуль	443		443		453		453	
Заняття	1-19	20-38	39-58	59-76	1-19	20-38	39-58	59-76
Лекційні								
Семінари								
Практичні	19	19	19	19	19	19	19	19
Назва навчального модуля (практичне заняття)	<p>Тема 1 Історія виникнення та розвиток баянно-акордеонного мистецтва. Робота над гамами, вправами.</p> <p>Тема 2 Інтенаційна природа музичного мистецтва та її вплив на інструментальне виконавство. Робота над етюдами.</p> <p>1*38=38 б/ 10*38=380 б. 418 б.</p>		<p>Тема 1 Роль артикуляції як засобу художньої виразності у формуванні культури інструментального інтонування.</p> <p>Тема 2 Розвиток музичних здібностей у процесі роботи над музичними творами.</p> <p>1*38=38 б/ 10*38=380 б. 418 б.</p>		<p>Тема 1 Особливості техніки гри на баяні та акордеоні.</p> <p>Тема 2 Поступовий професійний розвиток техніки інструментального виконання.</p> <p>1*38=38 б/ 10*38=380 б. 418 б.</p>		<p>Тема 1 Комплексний слух музиканта-виконавця.</p> <p>Тема 2 Творча робота над виразністю виконання творів репертуару.</p> <p>1*38=38 б/ 10*38=380 б. 418 б.</p>	
Самостійна робота 5 балів	---				5б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	МКР 1 25		МКР 2 25		МКР 3 25 балів		МКР 4 25	
Коефіцієнт, підсумковий контроль,	Всього без урахування коефіцієнту –886 балів, коефіцієнт – 8,86; залік				Усього за період роботи до екзамену – 906 балів (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнту – 15,1; екзамен оцінюється в 40 балів.			

8. Рекомендовані джерела: Основна література

1. Асафьев Б. «Музыкальная форма как процесс», часть 2 «Интонация» / Б. Асафьев. – М., Музыка, Музыка 1971. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 2 екземпляри).
2. Бендерский Л. «Страницы истории исполнительства на народных инструментах» / Л. Бендерский. – М., Музыка, 1983. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 1 екземпляр).
3. Беляков В., Стативкин Г. «Аппликатура готово-выборного баяна» / В. Беляков, Г. Стативкин — М., Советский композитор. 1978. – 88 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 1 екземпляр).
4. Варфоломос А. Д. «Музыкальная грамота для баянистов и аккордеонистов» / А. Д. Варфоломос, в 5-ти выпусках. Вып. 3. — 3-е изд. — Л.: Музыка. 1990. — 96 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка-1 екземпляр).
5. Давидов М. «Основы формирования исполнительской мастерности баяниста» / М. Давидов, підручник для музичних вузів та училищ. — К., Музична Україна. 1983. — 72 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 2 екземпляри).
6. Давидов М. «Проблеми збереження і розвитку академічного народно-інструментального мистецтва» / М. Давидов. – Київ, Луцьк: ВАТ, Волинська обл. друк., 2008. — 404с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 2 екземпляри).
7. Давидов М. «Теоретичні основи перекладання інструментальних творів для баяна» / М. Давидов. – К., Музична Україна. 1977. — 120 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 1 екземпляр).
8. Липс Ф. «Искусство игры на баяне» / Ф. Липс – М., Музыка.1985. — 160 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка — 1 екземпляр).

Додаткова література

1. Алексеев И. «Методика преподавания игры на баяне» / И. Алексеев – М., Музгиз. 1960.
2. Ауер Л. «Моя школа игры на скрипке» / Л. Ауер, – М., Музыка. 1968.
3. Бендерский Л. «Киевская школа воспитания исполнителя на народных инструментах» / Л. Бендерский. – М., Музыка, 1980.
4. Гарбузов М. «Зонная природа динамического слуха» / М. Гарбузов – М., Музгиз, 1955.

5. Имханицкий М. «У истоков русской народной оркестровой культуры» / М. Имханицкий – М., Музыка, 1987.
6. Иванов П. «Оркестр українських народних інструментів» / П. Иванов. – К., Музична Україна. 1981.
7. Івко В. «Техніка інструментального інтонування», матеріали 2 Все української науково-практичної конференції / В. Івко – К., 1998.
8. Коган Г. «У врат мастерства», «Работа пианиста» / Г. Коган – М., Музыка, 1958.
9. Комаренко В. «Український оркестр народних інструментів» / В. Комаренко. — К., Музична Україна. 1960.
10. Кременштейн Б. «Самостоятельная работа пианиста» / Б. Кременштейн. — М., Музыка. 1965.
11. Назаров І. «Основы музыкально-исполнительской техники и метод её совершенствования» / І. Назаров. — М., Музыка. 1983.
12. Пересада І. «Справочник. Оркестры и ансамбли народных инструментов» / І. Пересада. – М., 1985.
13. Пшеничный Д. «Аранжировка для народных инструментов» К. 1980.
14. Черепанин М. / Булда М. «Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів». Випуск І / Навчальний посібник. — Івано-Франківськ, 2002.
15. Черепанин М. «Портреты современных украинских композиторов-баянистов» // Народник. №1. — М.:Музыка, 2005.
16. Черепанин М. / Булда М. «Естрадний олімп акордеона» / М. Черепанин / М.Булда: Монографія. — Івано-Франківськ: Видавництво «Лілея-НВ», 2008г.

Гами і вправи:

Гами в три октави, які мають не більше трьох ключових знаків.
Арпеджіо, акорди, вправи на різні види виконавської техніки.

Етюд:

1. Двилянський М. Етюди для акордеона
2. Доренський О. Етюди для баяна
3. Сударіков О. Етюди для баяна (акордеона)
4. Тишкевич Г. Етюди для баяна

Поліфонічні твори:

1. Бах Й.-С. – ДТК том 1, том 2.
2. Бах Й.-С. Інвенції

Твори великої форми:

1. Гендель Г. Сонати: № 2, 3, 6.
2. Фемініані Ф. Соната ре мінор
3. Кабалевський Д. Концерт, ч. I
4. Кореллі А. Сонати, ор. 5: № I, 3-5, 8, 9
5. Моцарт В. Концерти: Ре мажор "Аделаїда", №1, 3, 4
6. Сенайе Ж. Соната соль мінор
7. Шпор Л. Концерти: № 2, 9
8. Шут В.. Старовинна соната

П'єси зарубіжних авторів:

1. Бетховен Л. Менует Соль мажор, Контрданс, Турецький марш, Екосез, Рондо
2. Гендель Г. Аріозо, Арія /обр. К.Мостраса
3. Глазунов О. Східний романс
4. Глінка М. Мелодійний вальс
5. Глієр Р. Інтермеццо з опери "Шах-Сенем", Романс до мінор, Скерцо
6. Глюк Х. Мелодія
7. Кабалевський Д. Імпровізація
8. Кореллі А. АLEGRO

П'єси українських авторів:

1. Барвінський В. Народна мелодія
2. Верьовка Г. Лірична пісня
3. Гомоляка В. Ноктюрн
4. Зноско-Боровський О. Гуцульська пісня, Бурлеск, Пісня, Веселий танець, Туркменська мелодія, У старовинному стилі
5. Лисенко М. Сонце низенько, Елегія
6. Лятошинський Б. Мелодія
7. Ревуцький Л. Інтермеццо
8. Січинський Д. Пісня без слів
9. Скорик М. Лірник, Танок
10. Степовий Я. Танець

Додаткові ресурси

- . Робоча навчальна програма з дисципліни.
- . Нотна література.
- . Література з питань інструментального виконавства.
- . Література з питань методики інструментального виконавства
- . Аудіо- та відеозаписи занять, концертних виступів видатних педагогів і виконавців.